

lizirala vlogo zelenih prostorskih struktur v razporeditvi ustvarjalnega kapitala Ljubljanske urbane regije, saj je zanjo značilen premik ustvarjalnih ljudi iz mest proti podeželju. Barbara Bradač Hojnik (Ekonomsko-poslovna fakulteta UM) je izpostavila razlike med podjetji iz sektorja kulturnih in kreativnih industrij v Ljubljani in Mariboru. Aidan Cerar (Regionalni center kreativne ekonomije RRA LUR) je prek študij primerov iz različnih evropskih držav razmišljal, kaj lahko ustvarjalnost doprinese k novim družbenim in podjetniškim praksam. Saša Poljak Istenič (Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU) je s primeri kolesarjenja in vrtičkarstva v Ljubljani pokazala na družbene učinke ustvarjalnih zelenih praks, kot so krepitev gospodarstva, vključevanje marginalnih skupin, krepitev zdravja in povečanje ugleda mesta. Kornelia Ehrlich s Technische Universität Dresden je primerjala tri urbane vrtove v Ljubljani, Leipzigu in Berlinu, da bi pokazala na potencialne trajnostnega urbanega razvoja. Matjaž Uršič (Center za prostorsko sociologijo FDV UL) je analiziral pomenčasne rabe prostora za kreativno urbano regeneracijo Ljubljane in opozoril na večji pomen družbenih dejavnosti v primerjavi z infrastrukturno namembnostjo

takih prostorov. Marko Peterlin (Inštitut za politike prostora) je opozoril na potencial skupnostnih praks pri urejanju prostora in pozitivne učinke participativnega javnega upravljanja. Eva Matjaž (Poligon) pa je podala pregled razvoja sodelavne kulture v Sloveniji in prek lastnih izkušenj prekarne ustvarjalke prikazala izzive in ovire pri opolnomočenju samozaposlenih.

Posvet je sklenila okrogla miza *Od mapiranja kulturnih in kreativnih industrij do konkretnih dejanj*, na kateri so sodelovali Metka Šošterič z Ministrstva za kulturo, Jerneja Batič z Mestne občine Ljubljana, Piera Ravnikar iz Kina Šiška in Adela Bešo iz Društva Asociacija. Sogovorniki so s Sašo Poljak Istenič in občinstvom razpravljali, kako javna sredstva, ki so pogosto namenjena zgolj mapiranju stanja, preusmeriti v opolnomočenje ustvarjalcev in producentov ter tako prispevati k vzdržnemu urbanemu razvoju. Posnetki prispevkov so na ogled na kanalu ZRC SAZU na spletni strani Youtube (https://www.youtube.com/channel/UCVbNfSD_r7m8cbmq5bmV2w/videos), na njihovi podlagi pa se pripravlja tematska številka *Acte Geographice Slovenice* in tematski sklop o ustvarjalnosti v reviji *Traditiones*.

ZVOČNA EKOLOGIJA LJUBLJANE

Strokovni posvet o kakovosti mestnega zvočnega okolja

Glasbenonarodopisni inštitut in Inštitut za kulturne in spominske študije ZRC SAZU sta 4. aprila – torej v mesecu, ko je Ljubljana svoje aktivnosti v sklopu projekta *Ljubljana – Zelena prestolnica Evrope 2016* posvetila kakovosti zvočnega okolja – organizirala enodnevni posvet z naslovom *Zvočna ekologija Ljubljane*. Dogodek je eden od rezultatov mednarodnega projekta *City sonic ecologies: Urban soundscapes of Bern, Ljubljana and Belgrade (Zvočna ekologija mest: Urbane zvočne krajine Berna, Ljubljane in Beograda)*, ki ga ZRC SAZU v letih 2014–2017 izvaja v sodelovanju z Univerzo v Bernu in Muzikološkim inštitutom SANU iz Beograda, in doktorskega projekta *Akustemologija zvonjenja*, ki ga v letih 2014–2017 s finančno pomočjo Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije izvaja avtorica prispevka. Pogosto se ne zavedamo, da so zvoki sestavni del mesta in prav tako pomembni za dožemanje prostora in časa, v katerih živimo in se gibljemo. Ker je zvočnost tudi v raziskovalnem prostoru zapostavljena tema in se ji raziskovalci pogosto posvečajo le obrobno, je posvet združil stro-

kovnjake in raziskovalce zelo različnih disciplin in ved: antropologije, etnomuzikologije, arheologije in akustike, pridružili pa so se jim tudi strokovnjaki iz podjetij, ki se ukvarjajo z varstvom okolja, ter ulični glasbeniki in aktivisti, ki se borijo proti zvočnemu onesnaževanju mesta. Udeležence je uvodoma nagovorila vodja Oddelka za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana Nataša Jazbinšek Seršen, ki je predstavila dejavnosti, s katerimi si je Ljubljana prislužila naslov Zelena prestolnica Evrope, in dogodka, ki letos obeležujejo ta naziv. V nadaljevanju sem o zvočnosti spregovorila Mojca Kovačič. Predstavila sem rezultate raziskave o percepciji zvonjenja med prebivalci mesta Ljubljana in mednarodni projekt *City sonic ecologies: Sounds of three cities, Ljubljana, Beograd, Bern*, v sklopu katerega raziskovalci ZRC SAZU izvajamo številne dejavnosti in raziskave. Poudarila sem predvsem aplikativne rezultate, kot so zvočne karte treh mest in projekt *Zvočna govorilnica*, s katero smo (v telefonski govorilnici) posneli odzive mimoidočih na zvočnost Ljubljane. Janez Križaj iz Društva za ENO glasbo je predstavil svoje

* Mojca Kovačič, dr. interkulturnih študijev, znanstvena sodelavka, ZRC SAZU, Glasbenonarodopisni inštitut, Novi trg 2, 1000 Ljubljana; mojca.kovacic@zrc-sazu.si.

pogleda na zvočniki mestnih kavarn in restavracij obremenjeni zvočni prostor Ljubljane ter nazorno prikazal, kako se s 'problemom' soočajo pristojne institucije. Bojan Cvetrežnik, ulični glasbenik in prav tako član omenjenega društva, je predstavil zvočnost mesta z vidika uličnega glasbenika, pri tem pa je izpostavil tudi razliko v zvočnosti nekaterih mest, ki ležijo severneje in južneje od Ljubljane. Arheolog Dimitrij Mlekuž z Zavoda za varstvo kulturne dediščine in Oddelka za arheologijo FF UL je na primeru zvonjenja na Polhograjskem prikazal, kako lahko zvočnost tudi modeliramo in tako odkrivamo pretekle zvočne krajin. Dan Podjed, kulturni antropolog z Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU in Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL, sodeluje v mednarodnem projektu, ki se ukvarja z uporabniki vozil v različnih družbenokulturnih kontekstih. Za naš posvet je izpostavil, kako promet, prometna infrastruktura in vozne navade udeležencev v prometu soustvarjajo zvočnost mest. Janez Drev iz podjetja Epi Spectrum pristopa k zvoku z merilnimi napravami. Predstavil nam je razvoj in politike uravnavanja hrupa v Evropski uniji ter nekatere prostore in pomen mirnih območij za prebivalce. Sonja Jeram z Nacionalnega inštituta za javno zdravje preučuje vpliv zvoka na zdravje ljudi, nanjo pa se obračajo številni meščani, ki se počutijo nemočne, kadar se v svojem vsakdanjem življenju soočajo s hrupom. Predstavila nam je pomen t. i. mirnih okolij za psihično regeneracijo ljudi, ki pozitivno vpliva tudi na fizično počutje. Andrej Piltaver z Oddelka za varstvo okolja MOL je svojo predstavitev pripravil v informacijski točki Zelene prestolnice, t. i. Točki zate, kjer nam je podrobno prikazal, kako deluje interaktivna instalacija Zvočna postaja Ljubljane. Ta vsebuje zemljevide ravni hrupa v mestu, točke, na katerih je snemal zvoke okolja v Ljubljani, osnovne pojme o zvočnosti, hrupu, zakonodaji, ki se dotika tega področja, ter zabavno aplikacijo zvokov, s katero lahko obiskovalci ustvarijo svoj zvočni izdelek. Miro Čudina, profesor s Fakultete za strojništvo UL in predsednik Društva za akustiko, je predstavil raziskavo o vplivu barv in umetniških slik na percepcijo hrupa. Raziskavo je s študenti izvedel na fakulteti in nato na podlagi rezultatov nekatere umetniške slike, ki so fizično in vizualno vplivale na raven hrupa ozadja, postavil tudi v predavalnice. Posvet je sklenil Drago Kunej z Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU, ki je pojasnil razmerja med objektivnimi parametri in subjektivnim zaznavanjem zvoka ter predstavil

Plakat posveta.

nekaj primerov svojih raziskav o percepciji zvočnih posnetkov na voščenih valjih in gramofonskih ploščah.

V času kulture oči prepogosto pozabljam na pomen zvočnosti in slušne percepcije prostora, ki nas obdaja. Tudi zvočnost mesta ali zvočnost nasploh se prepogosto predstavljata samo z vidika fizičnih in akustičnih lastnosti objektov, ki oddajajo zvok. S posvetom smo ta vidik zvočnosti povezali s pomenom subjektivne percepcije zelene, nezaželenega, opaženega ali spregledanega zvoka, ki soustvarja naše mesto.

Posvet je združil znanstvenike in strokovnjake, ki delujemo na povsem različnih področjih in se navadno pri delu ne srečujemo. Tako so udeleženci posveta pogosto pripomnili, da so se jim odstrli povsem drugačni pogledi na zvočnost. S posvetom smo tako opozorili, da so zvoki sestavni del mesta in prav tako pomembni za percepcijo prostora in časa, v katerih živimo in se gibljemo. Zvočnost lahko obravnavamo z meritvami, ki prispevajo k zakonodajni urejenosti področja hrupa, posvetimo pa se ji lahko tudi z vidika doživljanja posameznika ali skupnosti. Tako zvoki predstavljajo zvočno ozadje, hrup in glasbo, vzbujajo v nas občutke, čustva, signalizirajo dogodke, soustvarjajo pomen, akustične skupnosti ali prostore konfliktov.